

Tematikus összeállítás

A BIBLIAI NYELVEK HERMENEUTIKÁJA HERMENEUTICS OF BIBLICAL LANGUAGES

VENDÉGSZERKESZTŐ: BENYIK GYÖRGY

BEVEZETÉS

INTRODUCTION

Benyik György

PhD, főiskolai tanár, Gál Ferenc Egyetem Biblikus Tudományok Tanszék, Szeged
igazgató, Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia, Szeged
benyik.gyorgy@gmail.com

Bár a zsidók és keresztények Bibliáját nemcsak magyarra, hanem számos nyelvre lefordították,¹ a Biblia szövege keletkezésének poliglott folyamatát és ennek hermeneutikai vonatkozásait csak kevesen vizsgálták. Igaz, Erdősi Sylvester János humanista tudós és bibliafordító a maga újszövetségi bevezetőjében ennek a poliglott folyamatnak a legfőbb állomásait megemlíti: „Az ki Sidoul, és Görögül és végre Diákul Szól vala rigen, szól néked az itt Magyarul” (Sylvester, 1541). Jelen tanulmányok a 2023-ban tartott 33. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia hat előadásának rövidített szövegváltozatát közlik (URL1), amely konferenciát Oda Wischmeyer *A Bibliai Hermeneutikák Órigenésztől napjainkig* című kötete magyar fordításának hazai megjelenése kapcsán rendezték *Versionen der Biblischen Interpretation von Texten* (2023) címmel, hatvannyolc előadó részvételével. Ez a konferencia irányította a figyelmet a külföldiek számára sem teljesen ismert magyar bibliai, irodalmi és filozófiai hermeneutikai

¹ A kutatók szerint Földünkön kb. 6900 beszélt nyelv létezik. Az egész Szentírás (a teljes Ószövetség és Újszövetség) jelenleg 648 nyelven olvasható. További 1432 nyelven csak az Újszövetség. Ezen kívül 1145 nyelvre a Bibliának legalább egy könyvét már lefordították. A Biblia egy-egy szövegrésze összesen 3225 nyelven, vagyis a világ nyelveinek csaknem felén olvasható.

kutatásokra, és többek között a Biblia nyelveinek és ókori fordítóinak az eltérő nyelvekből adódó szöveghermeneutikai problémáira. Az alábbi hat tanulmány mindegyike kulcsfontosságú nyelvészeti, filológiai és értelmezéstani kérdések hátterét igyekszik feltárni közérthető módon.

Zsengellér József, a Budapesti Rabbiképző Zsidó Egyetem professzora, aki a jelenleg is folyó Szamaritánus Pentateuchus, vagyis Mózes öt könyve szamaritánus közösségben őrzött szövegének kritikai kiadásán dolgozik, ennek az ősi héber szövegnek a jellegzetességét és hatástörténetét mutatja be. Kustár Zoltán, a Debreceni Református Egyetem Ószövetség Tanszékének professzora a pontosított héber szöveg, a Textus massoretikus megszületésének folyamatát és a bibliai kódexekre gyakorolt pozitív és negatív következményeit tárgyalja. Szécsi József, a Budapesti Rabbiképző Zsidó Egyetem tanára a zsidó bibliaértelmezés és identitás megőrzésében oly fontos szerepet játszó Talmud hermeneutikáját mutatja be. Kocsis Imre professzor, aki a Pázmány Péter Katolikus Egyetem teológiai fakultásának tanszékvezető tanára és a Szent István Akadémia alelnöke, Jeromosnak, a latin Biblia legismertebb fordítójának hermeneutikáját vizsgálja. Benyik György, a Gál Ferenc Egyetem tanára és a Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia alapítója és igazgatója a középkorban egyedi zsidó és keresztény hermeneutikai módszerek egymásra hatását mutatja be Rasi és Nicolaus a Lyra kommentárjai kapcsán. Szuromi Szabolcs Anzelm, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem korábbi rektora és az egyház jogtörténeti forrásainak nemzetközi hírű kutatója a kánonjog hermeneutikájával foglalkozik tanulmányában.

Meggyőződésem, hogy a magyarországi széles akadémiai közösség neves professzorai számára tudományos és nyelvészeti újdonságként hatnak ezek a tanulmányok. Kevésbé ismert ugyanis a magyarországi akadémiai körökben, hogy Magyarország egyedi lehetőséget ad a bibliakutatók egyetemi párbeszédére. Ugyanis a felekezeti sokszínűség miatt a külföldön diplomát szerzett teológusok igen eltérő egyetemi kutatási kultúrát hoznak Magyarországra. Az 1988-ban alapított Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia alapítója ezt a lehetőséget ismerte fel, és szervezte meg a felsőoktatási párbeszédet az évenként megrendezett felekezetközi bibliai konferencia tudományos részvételével, amelybe az elmúlt évek során kb. hetven egyetem kutatói kapcsolódtak be. 2014-ben pedig a Studiorum Novi Testamenti akadémiai egyesület Szegeden tartotta közgyűlését, amelyen a világ öt kontinenséről több száz kutató és számos jelentős kiadó vett részt. Emiatt konferenciánkat a világban csak szegedi iskolának szokás nevezni, és Európából, az Egyesült Államokból, Afrikából és Japánból szívesen vesznek részt konferenciánkon, amely izgalmas és aktuális kutatási kérdésekkel és vitákkal gyarapítja a nemzetközi kutatásokat. Az alábbi tanulmányok segítségével a kedves olvasó rövid betekintést kaphat ebbe a tudományos kutatómunkába és vitába.

IRODALOM

Sylvester János (1541): *Új Testamentum*. Faksimile kiadását Varjas Béla szöveggondozásában az MTA Irodalomtörténeti Intézete jelentette meg. (*Bibliotheca Hungarica Antiqua* 1) Budapest: Akadémiai Kiadó, 1960, <https://mek.oszk.hu/06900/06987/pdf/00kisero.pdf>

URL1: <https://www.sznbk1988.hu/>